

TERESEDÉS

És nemzetközivé lett...

Csontó Sándor

Nem tudunk elszakadni a nyóckertől. Mert még mindig az egyik legizgalmasabb, legőszintébb arca a fővárosnak. Festő vásznára ugyan nem kívánczogna, de látványa beleég a retinába, hát még a fényképezőgép lenséjébe. Egy tál csülkös lenséért nem adnánk, ha a Rákóczi téren lakhatnánk. Persze csak pár hónapig.

Galántai nagyapával – csonkolt lábai között ülve – sokszor lapoztuk a század eleji szépen illusztrált, nagy albumokat. Shakespeare, Pesti Napló, Csoda album, A magyar képírás úttörői, Rákóczi-album. Mindent tőle tanultam kisgyermekként a művészet szeretetéről – később *Horányi Ildikótól* –, a látás mikéntjéről. Pár mozdulattal felkiccelt egy erdőt, templomot, alakokat, s máris megelevenedtek az általa mesélt történetek. Olyan emberség sugárzott az arcáról, mint *Mányoky Ádám* híres fejdelemportréjáról. Élt-halt a festészetért és művelte is.

Évekig dolgoztunk ezen a terepen, minden szegletét ismertük, most csak bámulunk, mint borjú az új kapura: a 120 éves, csodálatos csarnoképület látványát a 4-es metró felmeredő csupasz beton szerkezete bosszantóan elronditotta. Megszűnt a térlátásunk. Az előtte heverő kőtenger okádja a meleget nyáridőben. Haszontalan placc. A 150 éve még Borjú térnek nevezett arányos teret eklektikus és szerethető pesti bérházak ölelik körül. Kövezzük le gyorsan – gondolta az önkormányzat –, és azután szögezzük le, hogy jobban néz ki, mint annak előtte. Hát, volt honnan fej-

lődni! Mert van úgy, hogy egy település bizonyos részeit, negyedeit – lakosai, vezetése és mások – évtizedekig hagynak leromolni. Mint az elvakart himlők, fekélyek az ember testén, ott csúfoskodnak hosszú időkre. Ha rásütődik a bélyeg és beindul az erodálódás, onnantól nincs megállás, csak teljes kezelés vagy a bontás segít. Ne szépítsük, a kurváké, a testük egyes részeit pénzért árulóké lett a tér. Meg a fonnyadt bájokat kajtató hímeké. No, meg a honi néphagyományra rögzült köztéri ivászat területi bajnokaié. Kocsis Irmák, magukat kellett, mellőzött háziasszonyok,

Sebestyén László camera obscura felvétele

kezükből partvist soha nem tartó alkonyi lányok találkozására Durbint Sógornal és Koccintóssal, az elnéző rendőrök sorfala előtt, akik csak egy utcányira székeltek innen. (De a feneküket, azt nem emelték fel, hogy rendet tegyenek!) Kéi volt még? A kést fényes nappal is villantó striciké, markecolóké, börtöntetkös cigó csávóké, taxis gengsztereké, kabát alól csencselőké, lépcsóházi kiskirályoké, szobáztató tántiké. Elfuserált, lealjasodott életek, zsákutcában tipegő és tántorgó lelkek, bűn, mocsok és nyomor – negyedszázada a Rákóczi volt a főváros sűrűje. (Ne csak a sűrűjét merd! Te még nem dolgoztál meg érte, – korholt spórolós nagyanyám a tanyán, megszegyenítve az egész rokonság előtt a pesti kölköt.)

Mióta bekamerázták a környéket, látványosan csökkent a bűnözés. Élhetőbb, tisztább lett a tér. Az emberek is emeltek föl járni, és mosolygósabbak az arck. Visszahat a környezet. Gondjuk ugyan nem lett kevesebb, de a technikai segédeszközök – lásd okostelefon –, a társas lény illúzióját adják meg nekik. (Nem kér enni és nem pofázik vissza.)

A vágyott, jobb világ elérhetőségének a kézzelfoghatóságát. Ami nem jön el, de mégis! Hogy tartja a közmondás? „Az üres kalász fenn hordja a fejét, a teli kalász fejet hajt Isten előtt.”

A hivatalosságok – némi eufemizmussal – pihenőövezetnek hívják a megújult teret, amelyen ülőbútorok is vannak, ráadásul megóvták a régi fák egy részét és újakat is ültettek, továbbá a közepére egy medence is került. Feszített víztükrén elsimulnak a ráncok és remegnek az épületek kontúrjai. „Fürödni tilos! Nem ivóvíz!” A metró mellett földalatti parkoló létesült, és egy játszótérre is helyet kapott.

Errefelé dagadnak csak igazán a magyar keblek és pocakok. Túlsúlyos a nemzet. Mostan van is mire, mert az „aranylábú gyerekek” összecsapták a bokájukat a foci EB-n. Egy órai szemléldés alatt csupa színes egyéniséggel találkozhat itt az ember. Csipszet csócsáló vietnámi tinédzserek, térképpel hadonászó spanyol turisták, angol diákok a csarnokból jövet sörökkel feltankolva, feketék raszta hajjal, feketék bongyor frizurával, szenderegő hazai homeless, pad alól (!) sörözgető melósok,

több nyelven csicsergő gyermekek, arab-albán srácok és a magyar cigányság számos képviselője. És még hányféle, akire nem volt ráírva, honnan jött és merre tart? Kerítés ide, drótfonat oda, a nemzetköziség már régen betette a lábát ide a Rákóczi. A 4. számú, *Pártos Gyula* tervezte háromemeletes épület volt Női pariskola, Leányiskola, majd „cérnaegyetem”, sokáig Kulich ruhaipari, mostan Jelky András Iparművészeti Szakközép lett, ahol még patchwork készítest is tanulhatnak a diákok. Akár a tér, olyan színes. Percenként araszolnak tova a sárga hernyók a körúton. Egy üres wc papír-gurigát zörget a szél a régi idők emlékére. Eltűntek a lábtengőző, szabadnapos cigánymuzikusok is, vonójuk sem rezzen. Boldogtalan dohányosok álldogálnak a Bohemia sörszalon előtt, fél szemmel a benti korsót lesve. A Főspedtehertaxi irodája 1954 óta vár helyben fuvarra. Persze, a megbízható Csiga café beltere és terasza mindig megtelik, mellette a Mennysors Klub várja a delikvenseket. Utóbb mindnyájan odajutunk, akár szárnyakon, akár hason csúsza – csak hozzon még egy fröccsöt pincér! ●